

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	20 เม.ย. 2558	45	16270	5

มรดกสาขานะ

แห่ไม้ค้ำสะหรี่

ไม้ค้ำ หมายถึงไม้ที่มีง่าม หรือมีสองแฉกในส่วนปลาย ใช้สำหรับการค้ำยันสิ่งต่างๆ ที่อยู่เบื้องสูงให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ประคองตัวอยู่ได้ โดยเฉพาะ ไม้ค้ำสะหรี่ อันหมายถึง ไม้ค้ำสวนของต้นศรีมหาโพธิ์ตามวัดต่างๆ ซึ่งไม้ค้ำดังกล่าวได้จากการนำมาถวายของพุทธศาสนิกชนตามความศรัทธาและความเชื่อที่แตกต่างกันไป ซึ่งสรุปได้เป็นสามประการหลักๆ ได้แก่ **ประการแรก** เพื่ออธิษฐานขอพรตามที่ปรารถนา **ประการต่อมา** เพื่อค้ำหนุนให้ชีวิตประสบความเจริญ ไม่ตกต่ำ และ **ประการสุดท้าย** ถือเป็นการค้ำจุนพระพุทธศาสนาให้อยู่นาน

ความเชื่อประการแรก ปรากฏในตำนานพระธาตุดอยตุงว่า หากผู้ใดนำไม้ค้ำกึ่งต้นศรีมหาโพธิ์แล้วอธิษฐาน จะได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา แต่ต้องคำให้ถูกทิศทาง กล่าวคือ หากต้องการมีบุตรให้ค้ำกึ่งด้านทิศตะวันออก ต้องการทรัพย์สรวงให้ค้ำด้านทิศเหนือ ถ้าต้องการให้พ้นจากภัยอันตรายทั้งปวงให้ค้ำทิศตะวันตก หากปรารถนาโลกุตตรธรรม มรรคผลและพระนิพพานให้ค้ำด้านทิศใต้ และหากผู้ใดประสงค์จะได้ทั้งโลกียสมบัติและโลกุตตรสมบัติให้นำไม้ค้ำต้นศรีมหาโพธิ์ให้ครบทั้งสี่ด้าน ประการต่อมาปรากฏอยู่ควบคู่กับพิธีกรรมอันเนื่องมาจากการสืบชาติ คือ ภายหลังจากเสร็จสิ้นพิธีกรรมสืบชาติแล้ว ไม้ค้ำในพิธีกรรมจะถูกนำไปฝังหรือค้ำต้นศรีมหาโพธิ์อย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งเป็นการนำไม้ค้ำไปถวายในช่วงสงกรานต์โดย

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 20 เม.ย. 2558	ปีที่ 45	ฉบับที่ 16270	หน้า 5
------------------------------	-------------------------	-------------	------------------	-----------

มีวัตถุประสงค์หรือมุ่งหวังในความเป็นสิริมงคลและการสืบต่ออายุ ประการสุดท้าย เป็นความหมายที่ซ้อนทับกับความเชื่อทั้งสองประการข้างต้น คือ มีวัตถุประสงค์ในอันที่จะคำจุนพระพุทธรูปศาสนา ซึ่งเป็นความคิดแฝงในพิธีกรรมอยู่แล้ว แต่เพื่อให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น จึงมีการจัดขบวนแห่กันเอิกเกริก โดยจัดให้มีในช่วงสงกรานต์ของทุกๆ ปี

สำหรับลักษณะทั่วไปของไม้ค้ำสะหรี ประเภทแรกเป็นไม้ค้ำขนาดเล็กหรือใหญ่ตามกำลังศรัทธา ที่พบเห็นโดยทั่วไปมักใช้ไม้เนื้อแข็ง มีลำตรง นำมาปอกเปลือกแล้วทาสีขาว อาจตกแต่งประดับประดาด้วยกระดาษเงินกระดาษทอง จากนั้นผูกมัดด้วยกรวยดอกไม้ธูปเทียน ส่วนการถวายบูชา ผู้ประสงค์จะถวายมักนำไปถวายด้วยตนเอง ประเภทที่สองเป็นไม้ค้ำขนาดยาวเท่าความสูงหรือยาวเท่ากับหนึ่งวาของเจ้าชาตา ตกแต่งให้สวยงามจำนวนหนึ่งอัน ส่วนไม้ค้ำขนาดเล็ก มีความยาวเท่ากับหนึ่งศอกของเจ้าชาตา ทำขึ้นเป็นจำนวนมากกว่าอายุของเจ้าชาตาหนึ่งอัน ไม้ค้ำนี้ผ่านพิธีกรรมการสืบชาตา ส่วนไม้ค้ำที่ถวายในช่วงสงกรานต์มิได้กำหนดขนาด ประดับตกแต่งให้สวยงาม ผูกมัดด้วยกรวยดอกไม้ ผ่านพิธีกรรมการถวายรวมกันโดยมัคนายกของวัด และเฉพาะประเภทสุดท้ายที่จะนำมาเป็นไม้ค้ำนำขบวนแห่ มักเป็นไม้เนื้อแข็งขนาดใหญ่ ปอกเปลือกทาสีขาว ประดับตกแต่งด้วยกระดาษสีล้นต่างๆ บางแห่งมีการสลักเสลาดงาม ผูกมัดด้วยกรวยดอกไม้และแพรพรรณหลากสี ไม้ค้ำใหญ่มักกล่าวว่าจะถูกนำมาจัดวางในแนวเอนลงกับรถในขบวนแห่ โดยยกส้นปลายของไม้ค้ำขึ้นให้เห็นเป็นสง่า

การแห่ไม้ค้ำสะหรี แต่เดิมนิยมทำกันที่วัดพระธาตุศรีจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่เป็นแห่งแรก ต่อมาได้รับความนิยมแพร่หลายไปสู่ชุมชนอื่นในวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ การจัดขบวนแห่ในระยะต้น จัดเป็นขบวนโดยมีการบรรเลงเครื่องประโคมดนตรีแบบพื้นบ้าน ประกอบการแสดงด้วยการฟ้อนรำของท้องถิ่น ดูเป็นขบวนมหาดานอันยิ่งใหญ่ เต็มไปด้วยพลังแห่งศรัทธาและสามัคคีธรรม

อย่างไรก็ตาม ในระยะหลังนี้ ขบวนแห่ดังกล่าว มีการใช้เครื่องเสียงขนาดใหญ่ที่มีเสียงดังเกินความจำเป็น อีกทั้งผู้ร่วมขบวนมีการเสพของมีนเมาอย่างหนัก และการแสดงก็เปลี่ยนไปจากเดิม เป็นการเต้นรำตามจังหวะสนุกสนานเร้าใจตามแบบสมัยใหม่ และสิ่งที่มักเกิดตามมาก็คือการชกต่อยทะเลาะวิวาท ซึ่งมีให้พบเห็นเป็นประจำทุกครั้งเมื่อมีการจัดงานในลักษณะนี้ ซึ่งบางครั้งดูเกินงาม รวากับเป็นพฤติกรรมที่ไร้สติ ที่พุทธศาสนิกชนควรเป็น

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่